

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie XI./2023
Senát IV

Nález:

spisová značka	IV. ÚS 212/2023
populárny názov	Disciplinárne previnenie sudcu
sudca spravodajca	Ladislav Duditš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	07.11.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Nerešpektovanie príkazu konať uloženého ústavným súdom je sice závažným pochybením, avšak v rámci disciplinárneho konania je potrebné zohľadniť aj intenzitu porušenia povinnosti, a to práve časovým rámcom nekonania vo veci. Pri prieťahoch v konaní, ktoré sú nepochybne jedným z podstatných problémov justície a výrazne ovplyvňujú aj dôveru verejnosti k súdnemu systému, je účelné postihovať osoby, pri ktorých je zrejmé, že prieťahy zapríčinili svojím nedbanlivým prístupom, nedostatočnou organizáciou práce a pod. Disciplinárne stíhať za ojedinelé zlyhania osoby, ktoré, naopak, majú výborné výsledky po kvalitatívnej, ako aj kvantitatívnej stránke je skôr demotivujúce a kontraproduktívne.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka bola napadnutým rozhodnutím najvyššieho správneho súdu uznaná vinnou, že v konaní vedenom na krajskom súde v období od 1. februára 2021 do 4. októbra 2021 vo veci nekonala, hoci s ohľadom na okolnosti a svoje pomery konať mala a mohla, čím spôsobila zbytočné prieťahy v tomto konaní, teda zavinene porušila povinnosť sudcu v pridelených veciach konať plynulo, bez zbytočných prieťahov, čím sa dopustila disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona o sudcoch, za čo jej bolo uložené disciplinárne opatrenie – napomenutie.
z odôvodnenia	Sťažovateľka namieta (i) nesprávne ustálenie začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby, nesprávne, resp. rozporné ustálenie plynutia objektívnej premlčacej doby, (ii) nezohľadnenie ňou uvedených relevantných okolností týkajúcich sa existencie objektívnych okolností (nepriemerané zaťaženie sudkyne a súdu), pre ktoré nemohla plynulo konať, čím je spochybnené jej zavinenie, (iii) sťažovateľka nesúhlasí so záverom o povinnosti prednostného vybavenia vecí, ak bol ústavným súdom vyslovený príkaz konať, čo zasahuje do rozvrhu práce a vytvára stav právnej neistoty týkajúcej sa povinností sudcov konať, (iv) rozporuje aj časové ustálenie skutku, ktoré je podľa nej arbitrárne, celkovo hodnotí napadnuté rozhodnutie ako nedostatočne odôvodnené.

Disciplinárna zodpovednosť predstavuje jeden z motívov na to, aby sa dotknutá osoba pri výkone svojho postavenia, povolania alebo funkcie správala spôsobom, ktorý je právom pozitívne aprobovaný, pretože naplňa ústavné hodnoty demokratického a právneho štátu. Disciplinárna zodpovednosť je tak typickým znakom výkonu tých povolaní alebo funkcií, ktoré plnia určité poslanie a úlohy v demokratickom a právnom štáte, napríklad pri jeho ochrane.

Disciplinárny súdny poriadok upravuje disciplinárne konanie vo veciach sudcov, prokurátorov, súdnych exekútorov a notárov. Od predstaviteľov týchto právnych profesií sa vyžaduje permanentné dodržiavanie určitého konania či správania, ktorého porušenie jednotlivé statusové zákony považujú za právne neprijateľný stav, ktorého korekcia je možná (aj) vyodením disciplinárnej zodpovednosti.

Disciplinárna zodpovednosť uvedených osôb musí naplňať princípy demokratického a právneho štátu, čo znamená, že nemôže byť nastavená tak, aby mohla byť zneužitá na iné účely, napr. v politickom boji alebo na nejaký súkromný účel či prospech (PL. ÚS 2/2023).

Vo vzťahu k predchádzajúcej právnej úprave disciplinárneho konania ústavný súd judikoval, že disciplinárny súd je povinný pri svojom rozhodovaní prihliadať na základné zásady, ktoré sa aplikujú v trestných veciach, a preto ak dôjde k ich porušeniu a takéto porušenie je v príčinnej súvislosti so základným právom na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, dochádza aj k porušeniu základných práv disciplinárne obvineného (II. ÚS 140/2011).

Znenie zákonného textu pri subjektívnej premlčacej dobe obsahuje dikciu „kedy sa navrhovateľ dozvedel o disciplinárnom previnení“, čo indikuje jeho subjektívnu vedomosť o tom, že skutok bol spáchaný a kto ho spáchal, pričom toto posúdenie sa odvíja aj od povahy skutku.

V prípade sťažovateľky je podstatná práve povaha skutku, ktorého spáchaním sa mala dopustiť disciplinárneho previnenia. Sťažovateľka bola disciplinárne stíhaná pre skutok, ktorý podľa navrhovateľa spočíval v spôsobiení priesťahov v jednom konkrétnom súdnom konaní v období od 1. apríla 2017 do 4. októbra 2021. Rozhodnutím disciplinárneho senátu bola sťažovateľka uznaná vinnou za spáchanie skutku, ktorý disciplinárny senát modifikoval tak, že sťažovateľka svojou nečinnosťou spôsobila vznik priesťahov v označenom súdnom konaní v období od 1. februára 2021 do 4. októbra 2021, keď nariadila pojednávanie vo veci.

Najvyšší správny súd správne identifikoval, že nečinnosť zákonného sudcu možno kvalifikovať ako tzv. trváci delikt, ktorý možno charakterizovať ako vyvolanie a udržiavanie protiprávneho stavu za určité časové obdobie (porov. STRÉMY, T., KURILOVSKÁ, L. a kol. *Trestný zákon. Komentár. I. zväzok*. 1. vydanie. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2022, s. 680.). Tento delikt je dokonaný momentom vyvolania protiprávneho stavu, momentom dokončenia je, keď zodpovedná osoba od protiprávneho konania upustí. Premlčacia doba začína plynúť od momentu upustenia od protiprávneho stavu (analogicky tamtiež, s. 680).

Ako upustenie od protiprávneho konania najvyšší správny súd ustálil úkon nariadenia pojednávania 4. októbra 2021. Až od momentu ukončenia protiprávneho stavu teda možno začať počítať plynutie objektívnej premlčacej doby (porov. dikciu § 14 disciplinárneho súdneho poriadku: „odo dňa spáchania disciplinárneho previnenia“).

Na začatie plynutia subjektívnej doby je potrebná vedomosť navrhovateľa o spáchaní skutku. Logicky možno vyvodit', že o spáchaní skutku ako celku sa navrhovateľ nemôže dozvedieť pred tým, ako dôjde k jeho ukončeniu, t. j. k upusteniu od protiprávneho konania. Subjektívna premlčacia doba nemôže začať plynúť skôr ako objektívna premlčacia doba, teda môže začať plynúť najskôr od

ukončenia spáchania deliktu.

V tomto prípade navrhovateľ považoval za začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby moment oboznámenia sa s nálezom ústavného súdu konštatujúcim priet'ahy v dotknutom súdnom konaní. V tom čase ale skutok kladený sťažovateľke za vinu nebol ukončený a, ako disciplinárny senát uzavrel, protiprávnosť spočívajúca v nekonaní skončila až momentom nariadenia pojednávania 4. októbra 2021. Návrh na disciplinárne stíhanie bol podaný 17. decembra 2021. Je teda zrejmé, že subjektívna ani objektívna premlčacia doba nemohli začať plynúť skôr, ako došlo k ukončeniu protiprávneho konania, t. j. k ukončeniu porušovania povinnosti konať v dotknutom súdnom konaní. To platí bez ohľadu na názor navrhovateľa, ktorý za disciplinárne previnenie považoval nečinnosť sťažovateľky v čase od 1. apríla 2017 do 4. októbra 2021.

Vzhľadom na uvedené je teda námietka sťažovateľky o tom, že návrh na začatie disciplinárneho konania bol podaný po uplynutí premlčacej doby, a to objektívnej, ako aj subjektívnej, v okolnostiach tejto veci bez právnej relevancie. Navrhovateľ podal návrh na disciplinárne stíhanie sťažovateľky včas, len viac ako dva mesiace po ukončení jej protiprávneho konania. Iba skutočnosť, že v napadnutom rozhodnutí bolo plynutie subjektívnej premlčacej doby ustálené zjavne nesprávnym spôsobom, nemení nič na už konštatovanom závere o včasnosti podania návrhu a právna pozícia sťažovateľky tým nie je dotknutá.

Na tomto mieste a nad rámec uvedeného záveru ústavný súd vo všeobecnosti k riadnemu ustáleniu a posúdeniu začatia plynutia subjektívnej doby poznamenáva, že zotráva na svojom skoršom názore o nemožnosti ponechať určenie, kedy sa navrhovateľ dozvedel o skutku, na svojvôli, resp. náhode. S prihliadnutím na povahu disciplinárneho konania ako mechanizmu smerujúceho aj k ukladaniu sankcií je potrebné, aby plynutie tejto doby bolo preskúmateľné a do určitej miery aj predvídateľné, zohľadňujúc konkrétne okolnosti danej veci a povahu skutku, ktorý nemusí vždy spočívať iba v nekonaní. V tejto súvislosti je podstatné, že nález ústavného súdu vyslovujúci porušenie základných práv postupom všeobecného súdu je doručovaný predsedovi príslušného súdu ako orgánu riadenia a správy súdnictva, čo vytvára priestor na to, aby sa informácia o možnom kvalifikovanom porušení povinnosti sudcu dostala včas aj do vedomostnej sféry ministra spravodlivosti Slovenskej republiky v pozícii disciplinárneho navrhovateľa a zároveň predstaviteľa ústredného orgánu štátnej správy pre sudy. Od subjektov disponujúcich návrhovým oprávnením možno žiadať, aby vyvinuli určitý inštitucionálny rámec alebo systém, na základe ktorého by bolo možné odvodiť začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby preskúmateľným spôsobom. Navyše je zrejmé, že aj bez existencie nálezu ústavného súdu konštatujúceho priet'ahy v konaní môže navrhovateľ iným spôsobom zistiť porušenie povinnosti sudcu konať.

Názor najvyššieho správneho súdu o právnych účinkoch nálezu ústavného súdu konštatujúceho priet'ahy v konaní, ktoré spočívajú v povinnosti sudcu uprednostniť vybavenie veci na účely naplnenia príkazu ústavného súdu konať vo veci, zakladá podľa sťažovateľky rozpor s riadne prijatým rozvrhom práce súdu. Podľa ústavného súdu sa s týmto názorom najvyššieho správneho súdu možno stotožniť. Strana sporu podávajúca ústavnú sťažnosť využíva jej dostupné prostriedky na zabezpečenie plynulosti konania vo vlastnej veci, ak v porovnateľnom súdnom konaní neexistuje príkaz ústavného súdu konať, neznamená to, že sudca v danej veci konať nemusí, príkaz konať pre konkrétneho zákonného sudcu znamená, že má v danej veci konať promptne, a je odrazom účelu konania o ústavnej sťažnosti, ktoré primárne slúži na odstránenie právnej neistoty sťažovateľa.

Sťažovateľka napáda aj nezachovanie totožnosti skutku, ktoré spočíva v zmene skutkovej vety disciplinárneho previnenia z hľadiska trvania konania napĺňajúceho znaky disciplinárneho previnenia. Navrhovateľ začiatok nečinnosti ustálil na dátum pridelenia súdneho spisu sťažovateľke ako zákonnej sudkyňi.

Najvyšší správny súd, reflektujúc námietky sťažovateľky o jej neprímeranom pracovnom zaťažení a jej povinnosti vybavovať prednostne inú agendu, konštatoval objektívnu nemožnosť sťažovateľky konať v dotknutom súdnom spore, a to až do prijatia nálezu ústavného súdu obsahujúceho príkaz konať. Po vyslovení príkazu konať mala sťažovateľka ďalej vo veci konať, akoby šlo o prednostnú vec, pričom disciplinárny senát zohľadnil aj primeraný čas na oboznámenie sa so spisovým materiálom. Taký postup najvyššieho správneho súdu je na prospech sťažovateľky a výrazne redukuje závažnosť jej disciplinárneho previnenia, keď bola uznaná vinnou za nečinnosť v trvaní 8 mesiacov, pričom navrhovateľ jej kládol za vinu nekonanie v rozsahu viac ako 54 mesiacov. V tomto dôsledku jej bol uložený aj miernejší trest, a to napomenutie.

Nie je možné akceptovať tvrdenie sťažovateľky o nezachovaní totožnosti skutku. V prípade sťažovateľky bol konštatovaný nezavinený prieťah v konaní do 1. februára 2021, k čomu ústavný súd poukazuje aj na závery judikatúry: Na totožnosť skutku nemôže mať vplyv zmena formy zavinenia, zmena motívu (R 28/1959). Disciplinárny senát ustálil ako disciplinárne previnenie nečinnosť sťažovateľky v súdnom konaní napriek existencii zákonnej povinnosti konať a po 7. decembri 2020 napriek existencii výslovného príkazu ústavného súdu vo veci konať. Škodlivý následok spočíval v porušení jej povinnosti v zmysle zákona o sudcoch, ktorá sa preniesla negatívne na strany sporu, ktoré sa neprímerane dlhý čas nachádzali v stave právnej neistoty týkajúcej sa svojho nároku. Z uvedeného možno konštatovať, že zmena v časovom rámci zavinenia sťažovateľky (ktorá bola v prospech sťažovateľky, pozn.) neznamená, že by šlo o iný skutok, než pre ktorý bol podaný návrh na disciplinárne stíhanie.

Sťažovateľka rozporuje aj záver o svojom zavinení vo forme nedbanlivosti. Podľa najvyššieho správneho súdu príkaz konať vyslovený nálezom ústavného súdu znamená, že v dotknutej veci je sudca povinný konať ako v prednostnej veci. Povinnosť uprednostniť dotknutú vec pred ostatnými (aj prednostnými) vecami bola vyvedená z účinkov nálezu ústavného súdu. Ako už bolo uvedené, tento názor a z neho vyplývajúci následok ústavný súd nespochybňuje. Príkaz konať formulovaný v náleze ústavného súdu je nepochybne adresovaný nielen súdu, ale aj zákonnému sudcovi. Definíciu nedbanlivostného zavinenia pre účely posúdenia disciplinárnej zodpovednosti sudcu obsahuje priamo § 115a ods. 2 zákona o sudcoch takto: „Nedbanlivosťou sa na účely tohto zákona rozumie také konanie sudcu, kedy vedel alebo vedieť mal, že môže porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, ale bez primeraného dôvodu sa spoliehal, že také porušenie alebo ohrozenie nespôsobí.“ Nemožno preto súhlasiť s názorom sťažovateľky, že nebola povinná rešpektovať príkaz konať vyslovený v náleze ústavného súdu iba z dôvodu, že považovala za prednostné iba veci vymedzené v rozvrhu práce. Rozvrh práce ako akt riadenia predsedu súdu nemôže obmedziť okruh vecí, v ktorých je sudca povinný postupovať s osobitným prístupom, ak rešpektovanie uloženej povinnosti konať vyplývajúcej z nálezu ústavného súdu možno vyvodiť priamo z čl. 127 ods. 2 ústavy.

Z pohľadu ústavného súdu však vo veci sťažovateľky vyvstáva ako relevantná otázka vyhodnotenia primeranosti jej disciplinárneho potrestania za skutok spočívajúci v jej nečinnosti v trvaní ôsmich mesiacov v jedinom súdnom konaní, a to aj keď išlo o prioritnú vec. V tomto smere považuje ústavný súd napadnuté rozhodnutie za nedostatočne odôvodnené. Napadnuté rozhodnutie z tohto aspektu neposkytuje ucelený pohľad na rozhodovacia činnosť sťažovateľky v čase porušenia povinnosti. Naopak, je z neho zrejmé, že sťažovateľka je hodnotená ako výborná sudkyňa, ktorá vo svojich veciach koná priebežne a v tomto rámci pôsobí jej nečinnosť v dotknutom spore ako ojedinelé zlyhanie, ktoré navyše sám najvyšší správny súd limitoval iba na obdobie 8 mesiacov. Nerešpektovanie príkazu konať uloženého ústavným súdom je síce závažným pochybením, avšak je potrebné zohľadniť aj intenzitu porušenia povinnosti, a to práve časovým rámcem nekonania v trvaní 8 mesiacov v jednej veci. Skutok, za ktorý bola sťažovateľka disciplinárne odsúdená, na prvý pohľad nepôsobí natoľko závažne, aby ho bolo potrebné riešiť v disciplinárnom konaní, preto bolo

	<p>úlohou najvyššieho správneho súdu dôkladnejšie odôvodniť, prečo bolo potrebné v tomto prípade sťažovateľku disciplinárne odsúdiť.</p> <p>Podľa ústavného súdu zmyslom a podstatou disciplinárneho konania je okrem iného ochrana integrity sudcovského zboru, nezávislosti a nestrannosti sudcov a súdnej moci a dôvery verejnosti v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov (porov. nález Ústavného súdu Českej republiky vo veci sp. zn. III. ÚS 1076/07). Pri prieťahoch v konaní, ktoré sú nepochybne jedným z podstatných problémov justície v Slovenskej republike a výrazne ovplyvňujú aj dôveru verejnosti k súdnemu systému, je účelné postihovať osoby, pri ktorých je zrejmé, že prieťahy zapríčinili svojím nedbanlivým prístupom, nedostatočnou organizáciou práce a pod. Disciplinárne stíhať za ojedinelé zlyhania osoby, ktoré, naopak, majú výborné výsledky po kvalitatívnej, ako aj kvantitatívnej stránke je skôr demotivujúce a kontraproduktívne. V tomto ohľade možno ako príklad uviesť prax disciplinárnych senátov v Českej republike, kde sa disciplinárna zodpovednosť za vznik prieťahov vyvodzuje na základe hodnotenia väčšieho počtu konaní, v ktorých mal byť dotknutý sudca nečinný, ide teda o komplexnejšie posudzovanie, ktoré nie je založené na nečinnosti v jednom súdnom konaní, čím sa zvyšuje aj efektívnosť disciplinárneho konania.</p> <p>Vychádzajúc z uvedených záverov, ústavný súd konštatuje, že v napadnutom rozhodnutí nebola dostatočne posúdená a odôvodnená intenzita závažnosti porušenia povinnosti sudcu so zreteľom na objektívny stav v súdnom oddelení sťažovateľky a v tejto časti považuje napadnuté rozhodnutie za nepreskúmateľné. Úlohou najvyššieho správneho súdu bude opätovne vyhodnotiť, či na strane sťažovateľky existovali aj po vyslovenom príkaze konať zo strany ústavného súdu objektívne okolnosti, pre ktoré nemohla konať plynulo, a to so zameraním na rozhodovanie vecí v kategórii prednostných vrátane dotknutej veci. Ak najvyšší správny súd dospeje k záveru o zavinenom konaní sťažovateľky, je potrebné zhodnotiť aj mieru závažnosti jej disciplinárneho previnenia s ohľadom na jej doterajšie pôsobenie vo funkcii sudkyne a povahu skutku spočívajúceho v nečinnosti v trvaní 8 mesiacov v jednej veci.</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že rozhodnutím najvyššieho správneho súdu zo 7. septembra 2022 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEK a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
kľúčové slová	sudca-disciplinárne konanie premlčanie zavinenie prieťahy v konaní-nadmerná zaťaženosť, nadmerné množstvo vecí

spisová značka	IV. ÚS 271/2023
populárny názov	Disciplinárne previnenie exekútora
sudca spravodajca	Miroslav Duriš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	21.11.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 127 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3

analytická právna veta	Disciplinárnym postihom nemôžu byť riešené konflikty vyplývajúce z rozličných právnych názorov; <i>a minori ad maius</i> nemôžu byť také konflikty riešené trestnoprávnym postihom za úmyselný trestný čin spočívajúci v rozhodovaní orgánu verejnej moci (§ 326 Trestného zákona a 326a Trestného zákona v kontexte čl. 148 ods. 4 ústavy). Ak by nesprávne rozhodnutie bez preukázaného manipulačného úmyslu pri rozhodovaní malo byť dôvodom na disciplinárny alebo trestný postih, boli by dôsledky takého prístupu (aj v súvislosti s úspešným uplatňovaním opravných prostriedkov, resp. prostriedkov nápravy) absurdné a v praxi nezvládnuteľné.
skutkový stav a základné fakty	Napadnutým rozhodnutím najvyššieho správneho súdu bola sťažovateľka uznaná vinnou, že ako súdna exekútorica v exekučnom konaní vedenom o vymoženie exekučným titulom uloženej peňažnej povinnosti zaplatiť výživné vydala 9. decembra 2020 exekučný príkaz – doplnenie V, ktorým nariadila prerušenie vykonávania zrážok zo mzdy v tejto exekúcii a pokračovanie až od 1. marca 2021 aj napriek tomu, že na základe poverenia na vykonanie exekúcie a vykonateľného rozsudku okresného súdu z 23. septembra 2020 bola v tomto období povinná zabezpečiť vykonanie exekúcie na vymoženie zníženého výživného pre maloleté oprávnené mesačne spolu v sume 500 eur, čím zavinene porušila povinnosť zabezpečiť vykonanie exekúcie ustanovenú v § 59 ods. 1 prvej vety Exekučného poriadku, čím sa dopustila disciplinárneho previnenia za čo sa jej podľa § 221 ods. 1 písm. c) Exekučného poriadku účinného do 30. novembra 2021 uložilo disciplinárne opatrenie – peňažná pokuta v sume 300 eur.
z odôvodnenia	<p><u>K námietke prekvapivého rozhodnutia:</u></p> <p>V rámci námietky prekvapivého rozhodnutia sťažovateľka akcentuje zmenu právnej kvalifikácie skutku, na ktorej je založené napadnuté rozhodnutie najvyššieho správneho súdu (§ 59 ods. 1 prvá veta Exekučného poriadku), oproti právnej kvalifikácii obsiahnutej v samotnom návrhu (§ 61r Exekučného poriadku). Sťažovateľka namieta, že jej najvyšší správny súd nedal možnosť sa k zmene právnej kvalifikácie vyjadriť a o zmene sa dozvedela až z napadnutého rozhodnutia (body 15 až 17 tohto nálezu).</p> <p>Rozhodnutie o tom, či mal byť v konkrétnych podmienkach subsidiárne aplikovaný právny predpis, či už Trestný poriadok, alebo Civilný sporový poriadok, resp. určité konkrétne ustanovenie týchto právnych predpisov, je v plnej a výlučnej dispozícii všeobecného súdu. Argumenty sťažovateľky, ako aj najvyššieho správneho súdu v tomto smere preto nemajú pre posúdenie veci ústavným súdom svoju relevanciu. Úlohou ústavného súdu je v tomto konkrétnom prípade posúdiť, či postup najvyššieho správneho súdu v kontexte právneho posúdenia skutku v konfrontácii s požiadavkami dodržania zásady kontradiktórnosti vyplývajúcimi z ustálenej judikatúry ústavného súdu a ESLP obstoja.</p> <p>Zásada kontradiktórnosti vyžaduje, aby sudy nezakladali svoje rozhodnutia na skutkových alebo právnych otázkach, ktoré neboli prejednané v priebehu súdneho konania a spôsobili taký obrat, že ho strana sporu nemohla predpokladať ani pri náležitej bdelosti (Čepek proti Českej republike, sťažnosť č. 9815/10, rozsudok z 5. 4. 2013, § 48). V konkrétnych okolnostiach veci je nespochybniteľné, že navrhovateľ podal disciplinárny návrh pretože sťažovateľka vydala exekučný príkaz, ktorým nariadila prerušiť vykonávanie zrážok zo mzdy povinného. V uvedenom skutku navrhovateľ videl porušenie zákonnej povinnosti podľa § 61r Exekučného poriadku, podľa ktorého exekúciu možno vykonať len v rozsahu nároku uvedeného v poverení na vykonanie exekúcie a trov exekúcie, keďže podľa jeho názoru vykonala exekúciu v menšom rozsahu, ako vyplýval z judikovaného nároku, t. j. nevykonala exekúciu v stanovenom rozsahu. V napadnutom rozhodnutí sa najvyšší správny súd stotožnil so skutkom tak, ako ho vymedzil navrhovateľ, no videl v ňom porušenie povinnosti podľa § 59 ods. 1 prvej vety Exekučného poriadku zabezpečiť vykonanie exekúcie. Navrhovateľ, ako aj najvyšší správny súd vychádzali z totožného skutku, v ktorom videli porušenie zákonnej povinnosti sťažovateľky z dôvodu, že nariadila nevykonávať exekúciu počas obdobia troch mesiacov, pričom porušenie tejto zákonnej povinnosti viedlo k zhodnému záveru</p>

o disciplinárnom previnení. Aj keď najvyšší správny súd založil napadnuté rozhodnutie na odlišnom právnom posúdení v porovnaní s tým, ktoré predložil v návrhu navrhovateľ, túto odlišnosť právneho posúdenia spočívajúcu v kvalifikovaní skutku ako nevykonaní exekúcie oproti kvalifikácii, ktorú ponúkal navrhovateľ o nevykonaní exekúcie v stanovenom rozsahu, nemožno prima facie označiť za takú podstatnú, žeby bol dôvodný záver o odňatí možnosti sťažovateľky účinne sa brániť a v príslušnom konaní prezentovať všetky pre správne posúdenie veci relevantné argumenty. Navrhovateľ, ako aj najvyšší správny súd vychádzali z totožného záveru o tom, že sťažovateľka ako súdna exekútorka nevykonala exekúciu, čo je pre posúdenie prekvapivosti napadnutého rozhodnutia v kontexte možnosti sťažovateľky účinne sa v disciplinárnom konaní brániť rozhodujúce. Námietka o prekvapivosti napadnutého rozhodnutia najvyššieho správneho súdu preto v tomto prípade nie je dôvodná.

Táto námietka by bola dôvodná, ak by pri zachovaní totožnosti skutku došlo zo strany najvyššieho správneho súdu k takej zmene jeho právnej kvalifikácie, ktorá by vychádzala z prísnejšej miery zavinenia, ako bolo uvedené v návrhu, čo by zakladalo závažné disciplinárne previnenie podľa § 220 ods. 2 Exekučného poriadku, a sťažovateľka by nemala možnosť sa k tomu vyjadriť. O takúto situáciu ale v posudzovanej veci nejde.

K námietke arbitrárnosti:

Sťažovateľka videla arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia vo vzťahu k odôvodneniu zavinenia, ako aj v súvislosti s aplikáciou § 34 ods. 4 Trestného zákona, keďže podľa § 222c ods. 1 Exekučného poriadku sa pri posudzovaní disciplinárnej zodpovednosti súdneho exekútora primerane použije prvá časť Trestného zákona.

Vo vyjadrení z 27. októbra 2022 k návrhu sťažovateľka k subjektívnej stránke disciplinárneho previnenia poukázala na argumentáciu k posúdeniu, či nesprávny právny výklad je možné podrobiť pod nedbanlivostné zavinenie. Akcentovala, že jej konanie nemožno hodnotiť ako zavinené, keďže postupovala v dobrej viere s cieľom rešpektovania súdnych rozhodnutí. Prezentovala v tomto smere úvahy podporené odbornou verejnosťou o tom, že v prípade, ak súdny exekútor poruší povinnosť z dôvodu, že právny predpis nesprávne interpretoval, musí pre naplnenie disciplinárnej zodpovednosti existovať aspoň nevedomá nedbanlivosť vo vzťahu k interpretácii práva. Výklad opretý o rozpoznané interpretačné metódy, ktorý je objektívne hodný odbornej diskusie, vylučuje, aby bol súdny exekútor zodpovedný za to, že nejasnú právnu otázku interpretoval inak ako ostatní (k tomu pozri aj ŠTEVČEK, M., KOTRECOVÁ, A., TOMAŠOVIČ, M., MOLNÁR, P. a kol. *Exekučný poriadok. Komentár*. 3. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2018, s. 911.).

Ústavný súd pri posudzovaní otázky zavinenia pri disciplinárnom previnení vychádza z jednoznačnej premisy založenej už v minulosti prezentovaným názorom ústavného súdu deklarovanej pri výkone jeho právomoci v disciplinárnych veciach, podľa ktorého disciplinárnym postihom nemôžu byť riešené konflikty vyplývajúce z odlišných právnych názorov (PL. ÚS 97/07, PL. ÚS 2/2023).

Z podstatných častí odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že podstatnou pre posúdenie zavinenia najvyšším správnym súdom bola u súdnej exekútorke prezumovaná povinnosť rešpektovať ustanovenia zákona o rodine a Občianskeho zákonníka, ktoré nepripúšťajú záver o vyrovnávaní či započítavaní pohľadávok na výživnom na maloleté.

Sťažovateľka v tomto kontexte namietla, že išlo o zložitú právnu otázku, pričom poukázala na nedokonalosť právnej úpravy akcentovaním viazanosti (vo vzťahu k spätnému zníženiu výživného) predovšetkým § 61r Exekučného poriadku,

podľa ktorého exekúciu možno vykonať len v rozsahu nároku uvedeného v poverení na vykonanie exekúcie a trov exekúcie. Túto obranu najvyšší správny súd vyhodnotil ako nedôvodnú, keď oproti nej postavil svoj výklad, že na započítanie „preplatku“ súdna exekútorka nebola oprávnená, keďže naň nemala žiadny zákonný podklad, zohľadnil však (aj kvalifikačne, a to práve pri zavinení), že postup súdnej exekútorky sa *prima facie* javil predovšetkým vo vzťahu k povinnému ako spravodlivý.

V čase vydania doplnenia exekučného príkazu o prerušení vykonávania zrážok zo mzdy povinného bol vykonateľný rozsudok Okresného súdu Prievidza č. k. 4 P 48/2019 z 23. septembra 2020, ktorým bola schválená rodičovská dohoda o povinnosti otca (povinného) prispievať na výživu maloletých zníženým výživným v sume 280 eur mesačne na maloletú 1 a v sume 220 eur mesačne na maloletú 2, a to u oboch maloletých počnúc 1. novembrom 2019 (výrok I), a ktorým bola konštatovaná zmena pôvodného exekučného titulu – rozsudku Okresného súdu Prievidza č. k. 12 P 44/2018 z 5. novembra 2018 v časti výživného, a to vo výrokoch II.2, II.3, ktorými bola určená vyživovacia povinnosť otca (povinného) k maloletej 1 v sume 450 eur mesačne, z toho výživné určené na tvorbu úspor v sume 100 eur mesačne a maloletej 2 v sume 400 eur mesačne, z toho výživné určené na tvorbu úspor v sume 100 eur mesačne (výrok II). Práve skutočnosť existencie vykonateľného exekučného titulu, ktorého predmetom bolo zníženie výživného so spätnou účinnosťou, t. j. nielen výživného, ktoré sa stalo splatným až po vydaní exekučného titulu, ale aj výživného, vo vzťahu ku ktorému bola pohľadávka zrazená a zaplatená, je tou podstatnou skutočnosťou, ktorá mala pre posúdenie zavinenia sťažovateľky najvyšším správnym súdom podstatný význam.

Najvyšší správny súd uznal sťažovateľku vinnou za porušenie povinnosti ustanovenej v § 59 ods. 1 Exekučného poriadku, pričom subjektívna stránka jej disciplinárneho skutku spočíva podľa neho v nevedomej nedbanlivosti, keďže sťažovateľka vzhľadom na svoje okolnosti a pomery mala vedieť, ako v danej situácii postupovať. Najvyšší správny súd súčasne uznal, že riešenie sťažovateľky sa v danom momente mohlo javiť ako spravodlivé, ale nemalo podľa najvyššieho správneho súdu oporu v účinnej právnej úprave. Rovnako tak najvyšší správny súd uznal, že sťažovateľka svojím konaním nesledovala zlý úmysel, jej cieľom nebolo obohatiť sa alebo získať nejaký majetkový prospech, jej úmysel nebol negatívny.

Sťažovateľka sa riadila § 61r Exekučného poriadku a jeho inštrukciou, aby nevykonala exekúciu nad rámec exekučného titulu. To, že vec bolo možné subsumovať pod § 61r Exekučného poriadku, potvrdzuje aj skutočnosť, že aj podľa navrhovateľa v disciplinárnom konaní išlo o porušenie § 61r Exekučného poriadku. Sťažovateľka, a rovnako aj navrhovateľ vyložili Exekučný poriadok spôsobom, s ktorým sa najvyšší správny súd nestotožnil a subsumoval skutok pod § 59 ods. 1 prvú vetu Exekučného poriadku. Ide teda o iný názor na právnu kvalifikáciu skutku, ktorý spočíval vo vydaní sťažovateľkou ako exekútorkou rozhodnutia, a to exekučného príkazu – doplnenia V z 9. decembra 2020.

Ak má disciplinárne previnenie exekútora podľa § 220 Exekučného poriadku spočívať v rozhodnutí, ktoré nie je v súlade s právom (v širšom kontexte v nesprávnom rozhodnutí), je z dôvodu nesprísňovania zodpovednostného štandardu adekvátneho takej situácii potrebné na posúdenie subjektívnej stránky disciplinárnej zodpovednosti exekútora *per analogiam legis* použiť § 116 ods. 2 písm. e) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediaciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (viazané na „svojevoľné“ rozhodnutie), pričom prichádza do úvahy len závažnejšia forma disciplinárneho previnenia exekútora, avšak výlučne pri súčasnom splnení podmienok ustanovených v § 220 ods. 2 Exekučného poriadku. To primerane platí aj o disciplinárnej zodpovednosti iných osôb pri výkone verejnej moci, ak je taká zodpovednosť (obsahovo) legálne definovaná ako zavinené porušenie povinností

	<p>pri výkone funkčnej činnosti.</p> <p>Pojem „svojevôľa“ je neoddeliteľne spojený s vôľovým prvkom, ktorý je možný len pri úmyselnom zavinení zodpovedajúcom úprave priameho úmyslu [§ 15 písm. a) Trestného zákona] a nepriameho úmyslu [§ 15 písm. b) Trestného zákona] smerujúceho (chcením alebo uzrozumením) k porušeniu práva, pričom je potrebné dokázať skutkový podklad pre právny záver o úmyselnom zavinení s popísaným smerovaním. V opačnom vyjadrení právno-aplikačný omyl, ale ani omyl pri hodnotení dôkazov disciplinárnu zodpovednosť za konkrétne rozhodnutie nezakladajú.</p> <p>Záver uvedený v predchádzajúcom bode zodpovedá premise, že disciplinárnym postihom nemôžu byť riešené konflikty vyplývajúce z rozličných právnych názorov (PL. ÚS 97/07, PL. ÚS 2/2023); <i>a minori ad maius</i> nemôžu byť také konflikty riešené trestnoprávnym postihom za úmyselný trestný čin spočívajúci v rozhodovaní orgánu verejnej moci (§ 326 Trestného zákona a 326a Trestného zákona v kontexte čl. 148 ods. 4 ústavy). Inými slovami a zjednodušene, ak by nesprávne rozhodnutie bez preukázaného manipulačného úmyslu pri rozhodovaní malo byť dôvodom na disciplinárny alebo trestný postih, boli by dôsledky takého prístupu (aj v súvislosti s úspešným uplatňovaním opravných prostriedkov, resp. prostriedkov nápravy) absurdné a v praxi nezvládnuteľné.</p> <p>Najvyšší správny súd sa popísanými závermi (ako už východiskovo podstatnými) pri posudzovaní subjektívnej stránky skutku sťažovateľky v kontexte jeho finálnej právnej kvalifikácie ako disciplinárneho previnenia neriadil, keďže pri posudzovaní disciplinárnej zodpovednosti z jeho strany ide o zrejmé riešenie konfliktu právnych názorov, a to bez ohľadu na to, že sa z pozície najvyššieho správneho súdu javí právny názor sťažovateľky oproti jeho právnomu názoru ako „porazený oproti víťaznému“, zároveň však ako interpretačne podfarbený snahou exekútorky o dosiahnutie aplikačnej spravodlivosti.</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že rozhodnutím najvyššieho správneho súdu zo 7. marca 2023 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESĽP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	vyživovacia povinnosť-výživné exekúcia-exekútor opatrenie-disciplinárne

spisová značka	IV. ÚS 359/2023
populárny názov	Zastavenie starej exekúcie ex lege
sudca spravodajca	Ladislav Duditš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	24.10.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Zastavenie starých exekúcií podľa zákona č. 233/2019 Z. z. sa týka prioritne „nemajetných“ exekúcií, teda exekúcií, v ktorých nedošlo a dlhú dobu

	<p>nedochádza k uspokojovaniu nároku oprávneného. Zavedením relatívnych výnimiek zákonodarca prejavil úmysel nezastaviť tie staré exekúcie, ktorých priebeh alebo skončenie sú ovplyvnené riešením incidenčnej otázky alebo rozhodovaním o procesnom návrhu. V takom prípade je prenechaný priestor exekučnému súdu na rozhodnutie a k zastaveniu starej exekúcie dôjde najskôr po uplynutí predĺženej rozhodnej doby.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Na okresnom súde je vedené exekučné konanie v prospech sťažovateľa ako oprávneného proti povinným 1. a 2. o vymoženie sumy. Dňa 30. augusta 2005 sa konala dražba nehnuteľnosti vo vlastníctve povinných. Súdna exekútorka nepredložila za viac ako 7 rokov okresnému súdu na schválenie rozvrh výťažku ani námietky proti nemu. a vykonaním exekúcie bol poverený iný súdny exekútor. Sťažovateľovi ako oprávnenému bolo 12. októbra 2022 doručené predvolanie na rozvrhové pojednávanie, ktoré sa však neuskutočnilo, keďže povinná v 2. rade 3. novembra 2022 zomrela a dedičské konanie po nej do dňa podania ústavnej sťažnosti nebolo právoplatne skončené.</p> <p>Okresný súd uznesením zo 4. januára 2023 zastavil exekučné konanie <i>ex lege</i> v zmysle § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní. Sťažovateľ podal proti uzneseniu sťažnosť. Okresný súd napadnutým uznesením sťažnosť zamietol.</p>
z odôvodnenia	<p>Okresný súd vydal uznesenie o zastavení exekučného konania a následne napadnuté uznesenie, dôvodiac, že konanie bolo zastavené <i>ex lege</i> k 1. januáru 2020 účinnosťou zákona č. 233/2019 Z. z. K námietkam sťažovateľa uviedol, že na konanie sa nevzťahuje žiadna z absolútnych výnimiek ustanovených v § 2 ods. 2 zákona č. 233/2019 Z. z. V rozhodnom období súdny exekútor nevymohol žiadnu sumu. Súd ďalej uviedol, že nerozhoduje o žiadnom podaní podľa § 4 ods. 1 a 2 zákona. Návrh oprávneného na čiastočné zastavenie exekúcie bol doručený až 15. februára 2022, teda po zastavení exekúcie <i>ex lege</i>.</p> <p>Ústavný súd s právnym názorom okresného súdu prezentovaným v napadnutom uznesení, ako aj v uznesení o zastavení exekúcie nemôže súhlasiť a vníma ho ako príliš formalistický. Zákon č. 233/2019 Z. z. ustanovuje v § 4 ods. 2 pri starých exekúciách výnimky, keď nedochádza k ich zastaveniu zo zákona, ale k predĺženiu rozhodnej doby. Ide o tzv. relatívne výnimky zo zastavenia starej exekúcie. Rozhodná doba sa predlžuje, ak exekučný súd v čase, keď sa má stará exekúcia zastaviť, rozhoduje o v zákone vymenovaných procesných podaniach a návrhoch účastníkov exekučného konania. Jedným z nich je podľa § 4 ods. 2 písm. g) návrh na schválenie rozvrhu výťažku. Doslovným jazykovým výkladom tejto právnej normy je síce možné dôjsť k záveru, že táto výnimka sa aplikuje v situácii, keď exekučný súd o rozvrhu výťažku „rozhoduje“, teda ak sa návrh exekútora na schválenie výťažku „nachádza“ na exekučnom súde. Takýto výklad uvedeného ustanovenia však v okolnostiach veci nie je postačujúci, pretože celkom ignoruje jeho účel.</p> <p>Z dôvodovej správy k zákonu 233/2019 Z. z. je možné vyvodit', že sa týka prioritne „nemajetných“ exekúcií, teda exekúcií, v ktorých nedošlo a dlhú dobu nedochádza k uspokojovaniu nároku oprávneného. Zavedením relatívnych výnimiek zákonodarca prejavil úmysel nezastaviť tie staré exekúcie, ktorých priebeh alebo skončenie sú ovplyvnené riešením incidenčnej otázky alebo rozhodovaním o procesnom návrhu. V takom prípade je prenechaný priestor exekučnému súdu na rozhodnutie a k zastaveniu starej exekúcie dôjde najskôr po uplynutí predĺženej rozhodnej doby.</p> <p>V prejednávanej veci muselo byť exekučnému súdu z priebehu konania zrejmé, že exekúcia bola realizovaná (aj) predajom nehnuteľnosti. Tento spôsob exekúcie pozostáva z viacerých na seba nadväzujúcich úkonov exekútora a exekučného súdu, pričom jeho cieľ sa dosahuje dražbou nehnuteľnosti a na to nadväzujúcim rozvrhovým konaním. Exekučný súd uznesením z 12. júna 2015 neschválil rozvrh výťažku, preto musel mať vedomosť o tom, že po úspešnej dražbe nehnuteľnosti povinných bol získaný peňažný výťažok, ktorý podľa zákona podlieha rozvrhovému konaniu. Hoci pôvodná súdna exekútorka ani nový súdny exekútor v čase uplynutia rozhodnej doby nepredložili exekučnému súdu nový návrh na schválenie rozvrhu výťažku, musel exekučný súd rozumne</p>

	<p>predpokladať, že sporná exekúcia nie je „nemajetná“ a že ukončenie exekúcie dražbou nehnuteľnosti a uspokojenie oprávneného nie je možné bez schválenia rozvrhu výťažku súdom. Navyše keďže ide o exekúciu začatú pred 1. aprílom 2017, podľa § 164 ods. 1 Exekučného poriadku podlieha rozvrh výťažku vždy schváleniu súdom. Zákonom predpokladané ukončenie exekúcie predajom nehnuteľnosti schválením rozvrhu výťažku z úspešnej dražby nemôžu ovplyvniť ani prípadné preťahy a nečinnosť súdneho exekútora pri realizácii nového rozvrhového pojednávania.</p> <p>Záver okresného súdu, že je potrebné starú exekúciu zastaviť, pretože nerozhoduje o žiadnom z podaní uvedených v § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 233/2019 Z. z. je v okolnostiach veci nesprávny, formalisticky vychádzajúci z doslovného výkladu textu právnej normy bez rešpektovania zmyslu a účelu inštitútu predĺženia rozhodnej doby podľa § 4 ods. 2 zákona č. 233/2019 Z. z., a to v takej miere, že ústavný súd konštatuje, že napadnutým uznesením došlo k nedovolenému zásahu do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že uznesením okresného súdu z 26. januára 2023 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	výklad (interpretácia)-formalistický exekúcia-exekučný titul exekúcia-exekučné konanie

spisová značka	IV. ÚS 378/2023
populárny názov	Trovy konania z hodnoty nehnuteľnosti
sudca spravodajca	Miroslav Duriš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	07.11.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1</p> <p>ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36</p> <p>ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 37</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 20</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p> <p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3</p> <p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 133 ods. 2</p>
analytická právna veta	Účinky meritórneho rozhodnutia všeobecných súdov o tom, že niekomu svedčí vlastnícke právo, znamenajú, že niektorá zo strán sporu priamo nadobudne alebo stratí vlastnícke právo k nehnuteľnosti, preto aplikáciu § 11 ods. 1 vyhlášky okresným súdom považuje ústavný súd v kontexte rozhodovanej veci za zjavne nesprávnu. Okresný súd mal pri rozhodovaní, naopak, aplikovať § 10 ods. 1 vyhlášky, čo zodpovedá aj judikatúre vyšších súdnych autorít.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka je účastníčkou súdneho konania o určenie vlastníckeho práva vedeného na okresnom súde v postavení žalovanej. Okresný súd uznesením z 23.

	<p>mája 2022 konanie zastavil z dôvodu späťvzatia žaloby a sťažovateľke proti žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.</p> <p>Uznesením okresného súdu z 26. júla 2022, ktoré bolo vydané vyšším súdnym úradníkom, okresný súd priznal sťažovateľke výšku trov právneho zastúpenia v sume 188,98 eur.</p> <p>Proti predmetnému rozhodnutiu podala sťažovateľka sťažnosť. Okresný súd uznesením z 25. novembra 2022 uznesenie vydané vyšším súdnym úradníkom z 26. júla 2022 zmenil tak, že priznal sťažovateľke výšku náhrady trov právneho zastúpenia v sume 284,23 eur.</p> <p>Okresný súd postupoval pri určovaní tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby podľa § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov z dôvodu, že podľa názoru okresného súdu znalecký posudok predložený žalobcom nemohol určovať predmet sporu, keďže ocenenie v ňom uvedených nehnuteľností sa netýka nehnuteľností, ktoré boli predmetom konania.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia súd k námietke žalovaného uvádza, že v sťažnosťou napadnutom uznesení konštatoval, že pri posúdení tarifnej hodnoty veci vychádzal z § 11 ods. 1 vyhlášky, keďže predmetom konania bola žaloba o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktorých hodnotu v peniazoch nebolo možné jednoznačne bez ťažkostí určiť. Právny zástupca žalovaného poukazuje na žalobcom uvedený znalecký posudok v obsahu žaloby, súd však k tejto námietke považuje za nevyhnutné uviesť, že uvedený znalecký posudok nemohol určovať predmet uvedeného sporu, keďže ocenenie v ňom uvedených nehnuteľností sa netýka nehnuteľností, ktoré boli predmetom tohto konania. Vzhľadom na uvedené nemohol byť tento znalecký posudok podkladom na určenie sadzby tarifnej hodnoty a z tohto dôvodu pri posúdení tarifnej hodnoty veci vychádzal z § 11 ods. 1 vyhlášky. Súd vzhľadom na uvedené posúdil sťažnosť žalobcu v tejto časti ako nedôvodnú.</p> <p>V uznesení okresného súdu sa ďalej uvádza, že súd pri rozhodovaní o výške priznaných trov vychádzal z obsahu súdneho spisu. Keďže žalovaný v konaní o sťažnosti v celom rozsahu úspešný nebol a žalovaný si žiadne trovy konania o sťažnosti neuplatnil, súd nárok na náhradu trov konania o sťažnosti nepriznal žiadnej zo sporových strán.</p> <p>Ústavný súd uvádza, že spornou skutočnosťou je v danom prípade to, či mal okresný súd pri určovaní tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vychádzať z ceny nehnuteľností alebo z jednej trinástiny výpočtového základu z dôvodu, že hodnotu veci možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami. Okresný súd v napadnutom rozhodnutí argumentoval tým, že predložený znalecký posudok nebolo možné vziať za základ pre určenie výšky tarifnej odmeny z dôvodu, že jeho predmetom nebolo určenie všeobecnej hodnoty tých istých nehnuteľností, ktorých určenia vlastníckeho práva sa zúčastnená osoba domáhala. Avšak ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že hodnotu nehnuteľností, ktoré boli predmetom súdneho konania na okresnom súde, bolo možné vyvodiť z kúpnej zmluvy, ktorej predmetom boli sporné nehnuteľnosti.</p> <p>Rozdiel medzi oceníteľným (§ 10 ods. 2 vyhlášky) a neoceníteľným (§ 11 ods. 1 vyhlášky) predmetom konania je rozhodný pre určenie základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta. Pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky má rozhodujúci význam najmä v ňom uvedené slovné spojenie: ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch. Vyjadriť hodnotu predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, teda s tým, aké účinky má pre strany sporu rozhodnutie súdu vo veci (II. ÚS 492/2013, IV. ÚS 187/2018, I. ÚS 92/2020, I. ÚS 111/2020). Pri určovacích sporoch je potrebné rozlišovať dve kategórie. Do prvej kategórie patria spory, ktorých výsledkom je rozsudok, ktorý deklaruje vlastníctvo peniazmi oceníteľnej veci, a preto je úplne opodstatnené, aby sa za tarifnú hodnotu veci považovala hodnota veci. Druhú kategóriu tvoria spory, ktorých výsledkom nie je deklarácia vlastníctva, ale</p>

	<p>určenie iného právneho vzťahu. V týchto prípadoch nie je možné hodnotu predmetu sporu vyjadriť v peniazoch, čo zakladá použitie § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky (I. ÚS 58/2021, III. ÚS 114/2021, IV. ÚS 378/2023).</p> <p>V prípade sťažovateľky predmetom konania v merite veci bola žaloba o určenie vlastníckeho práva. Účinky meritórneho rozhodnutia všeobecných súdov o tom, že niekomu svedčí vlastnícke právo, znamenajú, že niektorá zo strán sporu priamo nadobudne alebo stratí vlastnícke právo k nehnuteľnosti, preto aplikáciu § 11 ods. 1 vyhlášky okresným súdom považuje ústavný súd v kontexte rozhodovanej veci za zjavne nesprávnu. Okresný súd mal pri rozhodovaní, naopak, aplikovať § 10 ods. 1 vyhlášky, čo zodpovedá aj judikatúre vyšších súdnych autorít. Uvedený postup okresného súdu je teda z pohľadu ústavného súdu založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich trovy konania vyžadujúcej si zásah ústavného súdu.</p> <p>Ďalej ústavný súd konštatuje, že okresný súd pri rozhodovaní o výške trov právneho zastúpenia nevzal do úvahy úkon právnej služby uskutočnený právnym zástupcom sťažovateľky – sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu z 26. júla 2022, ktoré bolo vydané vyšším súdnym úradníkom, aj napriek tomu, že právny zástupca sťažovateľky v petite sťažnosti proti rozhodnutiu vydanému vyšším súdnym úradníkom uviedol, že si uplatňuje nárok na náhradu trov konania v rámci podania sťažnosti, keďže podaním sťažnosti účelne uplatňuje svoje práva.</p> <p>Vzhľadom na to, že okresný súd pri rozhodovaní o výške trov právneho zastúpenia výšku tarifnej odmeny neurčoval podľa hodnoty nehnuteľností a zároveň opomenul zohľadniť už uvedený úkon právnej služby uskutočnený právnym zástupcom sťažovateľky (sťažnosť proti uzneseniu, ktoré bolo vydané vyšším súdnym úradníkom), ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu základných práv sťažovateľky vyjadrených v čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu (bod 1 výroku tohto nálezu).</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že uznesením okresného súdu z 25. novembra 2022 bolo porušené základné právo sťažovateľky vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 listiny, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu k dohovoru.</p>
<p>použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>advokát, advokácia-advokátska tarifa</p>

<p>spisová značka</p>	<p>IV. ÚS 405/2023</p>
<p>populárny názov</p>	<p>Dovolanie - lehota</p>
<p>sudca spravodajca</p>	<p>Libor Duľa</p>
<p>druh konania</p>	<p>konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb</p>
<p>druh rozhodnutia a spôsob vybavenia</p>	<p>Nález - Nález</p>
<p>dátum rozhodnutia</p>	<p>21.11.2023</p>
<p>dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv</p>	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1</p>

	<p>Protokol č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov</p>
analytická právna veta	<p>K procesným podmienkam prípustnosti dovolania patrí okrem iných jeho včasnosť, ktorú skúma najvyšší súd ako dovolací súd <i>ex officio</i>. Postup, ktorým najvyšší súd pri vyhodnocovaní splnenia procesných podmienok prípustnosti dovolania ignoruje skutočnosti pre posúdenie prípustnosti dovolania rozhodujúce, nemožno označiť inak ako ústavne neudržateľný.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka a žalovaný sú súrodencami a podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností. Sťažovateľka je ich väčštinovou spoluvlastníčkou žalovaný je ich menšinovým spoluvlastníkom; zostatok spoluvlastníckeho podielu (5 %) prináležal do 9. februára 2017 ich zosnulému otcovi.</p> <p>Po smrti otca žalovaný zabral celý spoločný dom len pre seba. Žalobou z 20. septembra 2017 sa sťažovateľka domáhala proti žalovanému uloženia povinnosti: (i) vydať jej kľúče od spoločného rodinného domu, (ii) umožniť jej užívať spoločné nehnuteľnosti v rozsahu jej spoluvlastníckeho podielu a (iii) uhradiť jej sumu 8 225 eur s príslušenstvom z titulu vydania bezdôvodného obohatenia.</p> <p>Okresný súd sťažovateľkinej žalobe vyhovel rozsudkom pre zmeškanie z 20. júna 2018 po tom, čo sa žalovaný riadne nedostavil na súdom nariadené pojednávanie. Krajský súd uznesením z 25. júna 2019 odvolanie žalovaného odmietol.</p> <p>Žalovanému lehota na podanie dovolania uplynula 19. novembra 2019, resp. 21. apríla 2020. Napriek uvedenému najvyšší súd uznesením z 28. februára 2023 dovolanie žalovaného z 20. augusta 2020 pripustil, dovolaniu vyhovel.</p>
z odôvodnenia	<p>V kontexte prvej nosnej námietky atakujúcej posúdenie včasnosti žalovaným podaného dovolania ústavný súd konštatuje, že k porušeniu základného práva na súdnu ochranu môže dôjsť aj ústavne neudržateľným posúdením včasnosti podaného dovolania. V takomto prípade bude vecné prejednanie dovolania zasahovať do základného práva na súdnu ochranu protistrany, v ktorej prospech by, naopak, bolo prípadné odmietnutie dovolania ako podaného oneskorene s výsledkom zachovania právneho stavu daného rozhodnutím odvolacieho súdu, a teda prelomenia právnej istoty, ktorá bola v danej veci nastolená potvrdzujúcim rozhodnutím odvolacieho súdu.</p> <p>Zákonné pravidlá doručovania slúžia na ochranu procesných práv sporových strán, ktoré musia mať pri výkone svojich práv a povinností, a to aj procesnej povahy, istotu o obsahu doručovaného rozhodnutia.</p> <p>Sťažovateľka predovšetkým argumentuje, že žalovanému bolo riadne doručované rozhodnutie odvolacieho súdu na právnom zástupcom uvádzanú adresu, resp. že sa o jeho obsahu preukázateľne dozvedel počas nahliadnutia do súdneho spisu, keď si vyhotovil jeho fotografie (čo preukazuje predložený úradný záznam, pozn.). Zdôraznením postavenia ústavného súdu ako ochrancu ústavnosti, do ktorého právomoci nepatrí zisťovať skutkový stav v základnom konaní, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľkou uvádzané skutočnosti sú spôsobilé byť predmetom preskúmania v konaní pred dovolacím súdom v rámci vyhodnocovania účinnosti doručenia súdneho rozhodnutia v kontexte materiálneho prístupu, pre ktorý je podstatné to, či sa adresát mohol s obsahom doručovanej písomnosti zoznámiť a či tak bolo zachované jeho právo na súdnu ochranu.</p> <p>Hoci systematika § 105 CSP nasvedčuje hierarchickej postupnosti spôsobov doručovania písomnosti súdom, pri jeho aplikácii je nevyhnutné vychádzať z toho, že konečné rozhodnutie o spôsobe doručenia patrí súdu. Ten musí podľa okolností zvážiť, ktorým zo spôsobov doručenia sa dosiahne materiálny cieľ doručovania, a to oboznámenie sa s obsahom rozhodnutia, a zároveň sa naplnia ostatné požiadavky práva na spravodlivé súdne konanie vrátane plynulosti</p>

konania. Z obsahu spisu pritom vyplýva, že okresný súd zvolil doručenie písomnosti v listinnej podobe poštou z dôvodu, že rozsudok krajského súdu nebol podpísaný zaručeným elektronickým podpisom, preto nemohol byť doručovaný ako elektronický úradný dokument. Ústavný súd dodáva, že ustanovenie o náhradnom doručení podľa § 111 ods. 3 CSP platí bez ohľadu na povahu adresáta, teda aj pre doručenie advokátovi.

Vo vzťahu k názoru najvyššieho súdu, ktorý rezultoval pri doručovaní uznesenia krajského súdu, ústavný súd konštatuje, že jeho doručenie právnemu zástupcovi žalovaného v listinnej podobe (nastala fikcia doručenia, keďže zásielka sa vrátila súdu po uplynutí odbernej lehoty ako nedoručená, č. I. 136 spisu) je rovnocenným spôsobom oznámenia rozhodnutia, ktorý efektívne vyvoláva účinky doručenia rovnako, akoby to bolo v prípade jeho elektronického doručenia do elektronickej schránky právneho zástupcu. Uvedený názor o rovnocennosti spôsobu doručenia a výberu spôsobu na strane súdu ústavný súd už napokon vyslovil vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach (pozri II. ÚS 30/2023, I. ÚS 49/2023), v ktorých poukázal na § 821 ods. 5 zákona o súdoch, podľa ktorého súd na žiadosť účastníka doručí rozhodnutie aj v elektronickej podobe jeho prevedením z listinnej podoby alebo naopak. Ustanovenie § 821 ods. 3 zákona o súdoch upravuje postup iných orgánov verejnej moci, účastníkov a ich zástupcov pri doručovaní dokumentov do elektronickej schránky súdu, ide teda o situácie, kde súd vystupuje ako príjemca dokumentov, nie ich odosielateľ. Vo veci sťažovateľky je nesporné, že išlo o doručovanie uznesenia krajského súdu okresným súdom, ktorý zvolil listinnú formu doručenia, vychádzajúc z adresy uvádzanej právny zástupcom žalovaného na jeho podaniach a plnomocenstve; ako aj adresy jeho pracoviska zapísanej v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou, čo žalovaný nijako nespochybnil. Skutočnosť, že sa právny zástupca s obsahom zásielky neoboznámil, a tá sa vrátila okresnému súdu ako neprevzatá v odbernej lehote, je vzhľadom na uplatnenú fikciu doručenia (nevyvrátenú) irelevantná. Napokon žalovaný nerozporoval ani tvrdenie sťažovateľky, že sa jeho právny zástupca skutočne oboznámil s obsahom uznesenia krajského súdu počas nahliadnutia do súdneho spisu okresného súdu.

Priorizovanie formálneho výkladu aplikovaných ustanovení týkajúcich sa doručovania rozhodnutia odvolacieho súdu v kontexte uplatnenia práva podať dovolanie a neuplatnenie materiálneho prístupu a nezohľadnenie skutočností, ktoré by mohli viesť k záveru o tom, že žalovaný ako dovolateľ sa s obsahom rozhodnutia odvolacieho súdu mohol zoznámiť, čo je predpokladom pre možnosť zaujať právne relevantnú obranu proti argumentom, na ktorých je rozhodnutie odvolacieho súdu založené, viedli k vydaniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktoré je zjavne v rozpore s účelom a so zmyslom právnej úpravy (účinného) doručovania rozhodnutí v kontexte možnosti uplatňovať proti takémuto rozhodnutiu (účinne) opravné prostriedky. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zároveň spôsobuje nerovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom sporových strán s neoprávnenou výhodou v prospech žalovaného, a to opakovaným doručovaním rozsudku krajského súdu právnemu zástupcovi žalovaného do jeho elektronickej schránky, ako aj zohľadnením dovolania ako podaného včas (bez toho, aby najvyšší súd ústavne udržateľným spôsobom vyhodnotil, či k účinnému doručeniu prvému právemu zástupcovi došlo), resp. zaujal stanovisko k preukázateľnému oboznámeniu sa dovolateľa s rozhodnutím odvolacieho súdu počas nahliadnutia do spisu.

Prípís adresovaný okresnému súdu, na ktorý odkazuje najvyšší súd, neobsahuje žiadne determinujúce právne závery k tu prejednáwanej podstatnej otázke včasnosti podaného dovolania v kontexte (účinného) doručovania rozhodnutia odvolacieho súdu advokátovi. Navyše k jeho obsahu sa sťažovateľka nemala možnosť vyjadriť.

Účinnosť doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu je *conditio sine qua non* na to, aby dovolací súd mohol následne posúdiť splnenie podmienok na dovolacie

	<p>konanie.</p> <p>K procesným podmienkam prípustnosti dovolania patrí okrem iných jeho včasnosť, ktorú skúma najvyšší súd ako dovolací súd <i>ex offo</i>. Postup, ktorým najvyšší súd pri vyhodnocovaní splnenia procesných podmienok prípustnosti dovolania ignoruje skutočnosti pre posúdenie prípustnosti dovolania rozhodujúce, nemožno označiť inak ako ústavne neudržateľný.</p> <p>Vzhľadom na uvedené závery týkajúce sa posudzovania včasnosti podaného dovolania a konštatovaného nerešpektovania rovnocennosti listinného i elektronického spôsobu doručovania ústavný súd sa ďalšími námietkami sťažovateľky, ktoré sa týkali splnenia zákonných podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie v jej právnej veci, nezaoberal.</p> <p>Napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktoré je výsledkom formálneho výkladu ustanovení Civilného sporového poriadku, preto došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).</p> <p>Tým, že najvyšší súd meritórne posudzoval dovolanie žalovaného, hoci neboli na to splnené zákonné procesné podmienky, zároveň porušil aj základné právo na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy (bod 1 výroku nálezu).</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že uznesením najvyššieho súdu z 28. februára 2023 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základné právo na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>dovolanie-dovolacie konanie dovolanie-prípustnosť doručenie, doručovanie-písomnosť (zásielok) dovolacie dôvody-zmätočnosť práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu lehota-zákonná</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.